

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
Relationship between factors that lead to success and strategic management
in educational institutions of the Chiang Rai Primary Educational Service Area
office 3

ธณัชชา ใจอารีย์

Thanatcha Chaiarri

กษิณัญญ์ มีพรหม

Kasidit Meeprom

มหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayou

E-mail: Thanatchareyaa@gmail.com

โทร. 0864291972

Received: 2 July 2025; Revised: 12 July 2025; Accepted: 13 July 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาและ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 320 คน ใช้วิธีการคำนวณตามสูตรตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญซึ่งสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปและนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านความสามารถขององค์กรในการบริหารจัดการอยู่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารส่วนปัจจัยด้านครูผู้สอนและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. สภาพการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการกำหนดกลยุทธ์และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ส่วนด้านการควบคุมและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = .386^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ, การบริหารเชิงกลยุทธ์, โรงเรียน

Abstract

This study aims to 1) examine the level of factors affecting the success of educational institutions, 2) study the level of strategic management of educational institutions, and 3) investigate the relationship between the factors influencing the success of educational institutions and the strategic management of educational institutions. The sample group consists of 320 educational administrators and teachers under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3, calculated using the Krejcie and Morgan table formula. The research instrument used was a questionnaire that was validated by experts, ensuring that the questions aligned with the definitions, with a consistency index of 0.67 or higher. The questionnaire was then tested with a sample group of 30 educational administrators and teachers under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1, who were not part of the population used in this research. The researcher collected the data personally and analyzed it using statistical percentages, means, and standard deviations. The research findings revealed that :

1. Factors influencing the success of school management under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office Zone 3 are generally at a high level. When considered by aspect, it is found that the factor of organizational capability in management has the highest average, followed by the factor of leadership. The factors of teaching staff and participation have the lowest averages.

2. The management condition of strategic educational institutions under the Chiang Rai Primary Education Area Office 3 is overall at a high level. When considering each aspect, it is found that the evaluation of organizations and environments has the highest average, followed by the formulation of strategies and the implementation of strategies. The control and evaluation aspect has the lowest average.

3. The analysis results to find the relationship between factors affecting success and strategic management of schools under the Chiang Rai Primary Education Service Area Office 3 show an overall moderate positive correlation ($r = .386^{**}$) that is statistically significant at the .01 level, which is consistent with the research hypothesis.

Keywords: Factors affecting success, strategic management, school

บทนำ

การศึกษาในยุคปัจจุบันมีความหมายทั่วไปอย่างกว้างขวาง เป็นวิธีการส่งผ่านจุดมุ่งหมายและธรรมเนียมประเพณีให้ดำรงอยู่จากรุ่นสู่รุ่น โดยทั่วไปการศึกษาเกิดขึ้นผ่านประสบการณ์ใด ๆ ซึ่งมีผลกระทบเชิงพัฒนาต่อวิธีที่คนคนหนึ่งจะคิดรู้สึกหรือกระทำแต่ในความหมายเทคนิคอย่างแคบ การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นทางการซึ่งส่งผ่านความรู้ ทักษะ จารีตประเพณีและค่านิยมที่ส่งสมมาจากรุ่นสู่รุ่น นั่นคือ การสอนในสถานศึกษา สำหรับปัจจุบันนี้มีการแบ่งระดับชั้นทางการศึกษาออกเป็นชั้น ๆ เช่น การศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และสำหรับประเทศไทยมีกฎหมายบังคับให้ประชาชนทุกคนต้องจบการศึกษาภาคบังคับและสามารถเรียนได้จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ในปัจจุบันยังเปิดโอกาสให้มีการเรียนการสอนโดยผู้ปกครองที่บ้าน หรือที่เรียกว่าโฮมสคูล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562)

การพัฒนาสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนและเป็นที่ต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนนั้น นักวิชาการทางการบริหารการศึกษาหลายท่านต่างแสดงทัศนะตรงกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญและผู้บริหารสถานศึกษาในยุคของการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาของประเทศไทยจึงต้องเน้นการพัฒนาในเชิงคุณภาพให้สามารถสนองตอบความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการพัฒนาคุณภาพคนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ (area based) และความต้องการของตลาดแรงงานที่มีความซับซ้อนหลากหลายมากขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. 2560-2561 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาทั้งด้านกฎหมาย กลไก และนวัตกรรมการศึกษาหลายประการ อาทิ การยก (ร่าง) พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ... การจัดตั้งกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาการประกาศใช้ แผนการศึกษาแห่งชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. พ.ศ. 2561)

การบริหารและจัดการ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย แต่จะบริหารและจัดการ อย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารเป็นผู้ที่สำคัญที่สุดเพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทาง การทำงานและใช้หลักการ ด้วยมิติการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันได้ส่งผลกระทบอย่างยิ่งต่อองค์กร ผู้นำระดับสูงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางวิธีการคิดและการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง ได้มีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมกิจการทั้งหมดขององค์กร ทำให้มีการนำเอาเรื่องของกระบวนการบริหารงาน โดยเฉพาะการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เช่น การจัดโครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรบุคคล ตลอดจนการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์เข้ามาบูรณาการร่วมกัน เป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยผู้นำระดับสูงขององค์กร ซึ่งเป็นระดับกลยุทธ์เป็นบุคคลที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ขององค์กรในทุกขั้นตอน ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์ประกอบด้วยกิจกรรมที่เป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐาน 4 กิจกรรมคือ 1) การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Analysis) 2) การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Strategic Implementation) 4) การควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์ (Strategic Control and Evaluation) กิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมนี้มีความสัมพันธ์และเป็นกระบวนการต่อเนื่องกัน (ปัทมา ทองคำ. 2563)

ปัจจัยการบริหารโรงเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่เป็นตัวชี้วัดองค์ประกอบในการบริหารจัดการโรงเรียน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จย่อมมีปัจจัยการบริหารที่แตกต่างไปตาม บริบทแต่ละโรงเรียน อีกทั้งยังเป็นไป

ตามกระแสของโลกาภิวัตน์ที่มีปรากฏในช่วงขณะ นั้น ๆ ผู้บริหารที่ชาญฉลาดย่อมมีการปรับเปลี่ยนปัจจัยการบริหารโดยคำนึงถึงเหตุผล ประมาณการ บุคคล และชุมชน ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาใน ปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาต่างต้องการบริหารงานโรงเรียนให้ไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน ของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ตลอดจนพยายามที่จะ พัฒนาปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา (นัฐกร ปั่นพุ่มโพธิ์, สมศรี ทองนุช & สุเมธ งามกนก. 2561)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอดอยหลวง เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีโรงเรียน ทั้งหมด 139 แห่ง โรงเรียนในพื้นที่รับผิดชอบส่วนมาก จะเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่สูง ชายแดนระหว่างประเทศ และกลุ่มชาติพันธุ์ จำเป็นต้องได้รับการบริการด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ และเหมาะสมตรงความต้องการ อีกทั้งจำเป็นต้องพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จที่ยั่งยืนต่อการปฏิบัติงานท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีประสิทธิภาพ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา และยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 – 2570 จำนวน 4 กลยุทธ์ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัย ทุกรูปแบบ เป้าหมาย กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริม สนับสนุนการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริม สนับสนุนการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริม สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ดำเนินการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติด้วยความมุ่งมั่นในการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการที่ดี สร้างความเข้มแข็งด้วยการพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการกระจายอำนาจ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมและให้สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี ในการบริหารและการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2567)

ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษายังปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ยังไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่กำหนดเท่าที่ควร โดยต้องการอาศัยปัจจัยด้านต่าง ๆ ในการบริหารงานที่ส่งผลถึงความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัจจัยการบริหารที่จะ นำมาวัดผลสำเร็จของการบริหารสถานศึกษานั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่าง ประกอบเข้าด้วยกัน ศักยภาพและคุณภาพเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ปัญหาเรื่องคุณภาพ การให้บริการที่มีมาตรฐานแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลัก ทำให้ในพื้นที่เขตรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ยังคงมีปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ ขณะที่ปัญหาด้านความยากจน การเข้าถึงการศึกษา การยกระดับการพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประสิทธิภาพการบริหารจัดการพัฒนาประเทศขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของประชาชน ขณะที่ความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความ

เหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักและความสามัคคี การศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทั้งนี้เพื่อเป็น แนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ตาม เกณฑ์ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาตนเองให้เป็น ผู้บริหารที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและพัฒนาคุณภาพ ด้านการสอนของครูผู้สอนให้มี ประสิทธิภาพ เพื่อสร้างนักเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของ ชาตอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการบริหารเชิงกลยุทธ์ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้มาเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
- 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 142 คน และครู จำนวน 1,791 คน รวมทั้งสิ้น 1933 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (ข้อมูล ณ วันที่ 11 มกราคม 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน (Kreicic and Margan, 1970) โดยใช้วิธีการสุ่ม (Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมทั้งสิ้นจำนวน 320 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและ
ประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 แบบสอบถาม
เกี่ยวกับระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ครอบคลุมเนื้อหา 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนกำหนด กล
ยุทธ์ 2) ด้านการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม 3) ด้านประเมินผลการดำเนินงาน และ 4) ด้านการปฏิบัติตามกลยุทธ์
ที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญซึ่งสอดคล้องระหว่าง
ข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปและนำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้
กับกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน
30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.93

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางการวิจัยสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical
Package for the Social Sciences) โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน

3.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) และนำผล
การวิเคราะห์เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.3 แบบสอบถามตอนที่ 3 ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์
ข้อมูล ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ	n = 322		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร	4.30	0.34	มาก
2. ปัจจัยด้านครูผู้สอน	4.27	0.31	มาก
3. ปัจจัยด้านความสามารถขององค์กรในการบริหารจัดการ	4.31	0.33	มาก
4. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม	4.27	0.33	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.19	มาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านความสามารถ

ขององค์การในการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร และ ปัจจัยด้านครู
ผู้สอน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดัง
ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลสภาพการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 3 ในภาพรวม

สภาพการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์	n = 322		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการกำหนดกลยุทธ์	4.30	0.34	มาก
2. ด้านการประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม	4.33	0.31	มาก
3. ด้านการควบคุมและประเมินผล	4.24	0.35	มาก
4. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.28	0.34	มาก
รวมเฉลี่ย	4.29	0.20	มาก

สภาพการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย
เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการกำหนดกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ
ด้านการควบคุมและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกล ยุทธ์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จ (X)	การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Y)				ภาพรวม (Y)
	Y1	Y2	Y3	Y4	
X1	.139*	.083	.230**	.153**	.261**
X2	.193**	.109	.157**	.118*	.246**
X3	.077	.105	.133*	.105	.179**
X4	.095	.139*	.089	.162**	.205**
ภาพรวม (X)	.217**	.189**	.265**	.234**	.386**

จากตารางพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์
เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r = .386^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ($r = .261^{**}$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครูผู้สอนกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ($r = .246^{**}$) และปัจจัยด้านทรัพยากรและการสนับสนุนกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ($r = .205^{**}$) ซึ่งทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ($r = .179^{**}$) แต่ยังคงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะปัจจัยด้านความสามารถขององค์การในการบริหารจัดการที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และดำเนินงานให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนายุทธ ช่อมะลิ (2563) ศึกษาการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับนัฐกร ปั่นพุ่มโพธิ์ และคณะ (2561) ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 พบว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ และความสามารถของผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะสถานศึกษาดำเนินการประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม และกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษาได้ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพร ละม้ายแข และทัศนะ ศรีปัตตา (2565) ได้ศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

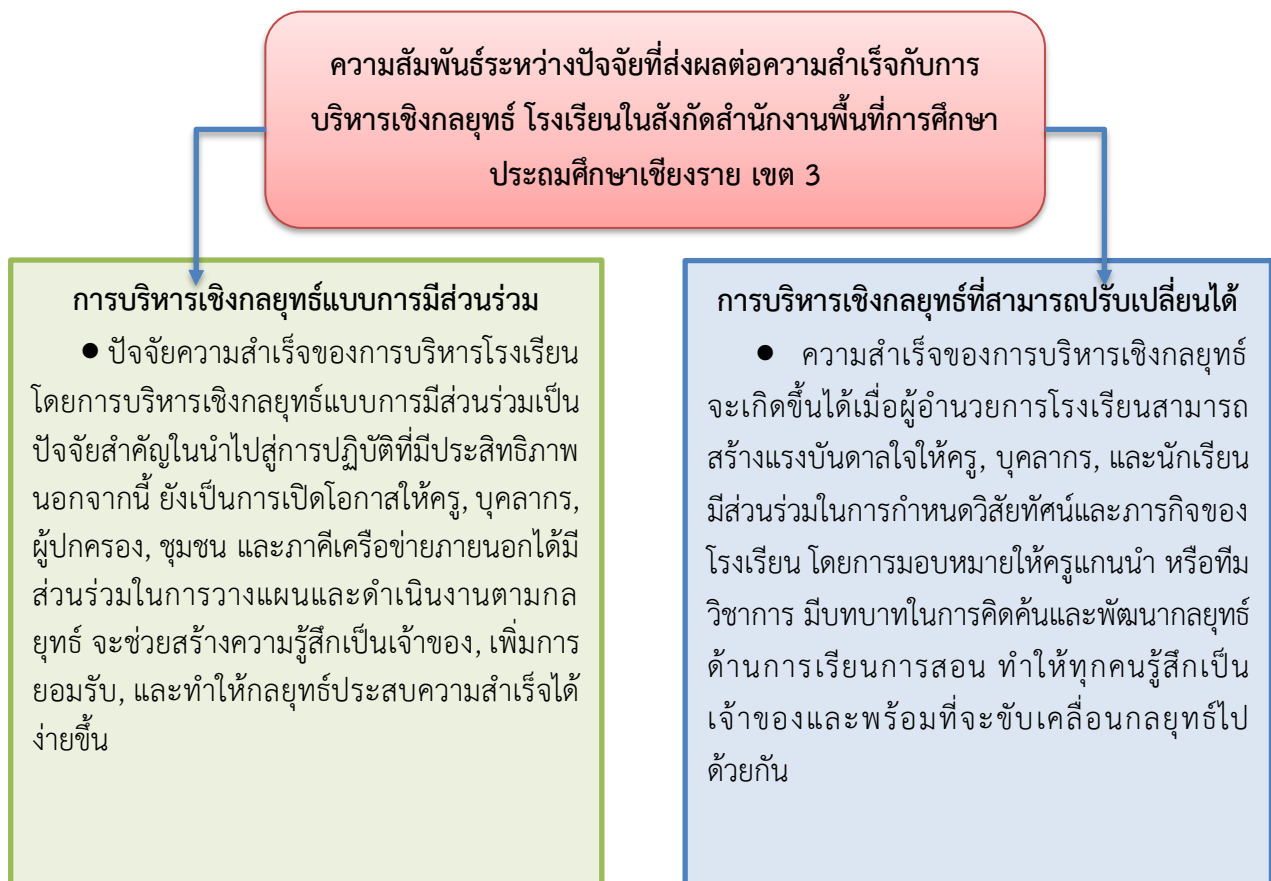
3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

จากผลการวิเคราะห์พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย และแนวคิดของ Reid, David, and Peter (1988) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบภายในองค์กร เช่น ผู้บริหาร ครู และโครงสร้างการมีส่วนร่วม ล้วนมีบทบาทส่งเสริมการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ให้เกิดผลสำเร็จ โดยเฉพาะปัจจัยด้านครูผู้สอนที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเพราะว่าครูคือกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ทางการศึกษา และครูในฐานะผู้ลงมือปฏิบัติการสอนตามเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ (2562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร กับการบริหารสถานศึกษา

สู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง

องค์ความรู้ใหม่

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์แบบการมีส่วนร่วมและการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการ ที่ต้องอาศัย การบริหารเชิงกลยุทธ์แบบการมีส่วนร่วม ควบคู่ไปกับ การบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ เพื่อให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการมีระบบการประเมินผลที่ชัดเจนและยืดหยุ่น เพื่อให้สามารถปรับตัวและพัฒนาไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนในสังกัด สพป. เชียงราย เขต 3 ซึ่งอาจมีโรงเรียนขนาดเล็กและมีความหลากหลายทางบริบท การนำแนวคิดเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้จะช่วยส่งเสริมความสำเร็จของการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวมีข้อเสนอแนะ 2 ประการ คือ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน เนื่องจากครูผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา จึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีโอกาสรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านองค์ความรู้ เทคนิคการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาต่อไป

1.2 สภาพการบริหารสถานศึกษาเชิงกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและประเมินผล สถานศึกษาต้องส่งเสริมการสร้างระบบควบคุมและประเมินผลที่มีคุณภาพ อบรมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีทักษะกำหนดกลยุทธ์ ประเมินองค์กรและสภาพแวดล้อม ควบคุมและประเมินผล และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เพิ่มกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมมากขึ้น ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลายเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบผลการบริหารระหว่างเขตพื้นที่ และเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

2.2 ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) นอกจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณควรเพิ่มเติมการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารหรือครู เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา

2.3 ศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่อาจมีผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ เช่น ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ความพร้อมของงบประมาณ หรือบทบาทของผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจองค์ประกอบที่หลากหลายมากขึ้น

2.4 ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ควรมีการออกแบบงานวิจัย ในลักษณะที่สามารถชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุได้ เพื่อให้สามารถระบุได้ว่าปัจจัยใด “ส่งผล” อย่างชัดเจนต่อความสำเร็จในการบริหารเชิงกลยุทธ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. การประชุมวิชาการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัย” ครั้งที่ 11 ระหว่างวันที่ 27 – 28 มีนาคม 2562.
- ณัฐพร ละม้ายแห. (2565). การศึกษากระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7(6), 66–76.
- ธนายุทธ ช่อมะลิ. (2563). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นัฐกร ปั่นพุ่มโพธิ์, สมศรี ทองนุช, สุเมธ งามกนก. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. *วารสารวิจัยทางการศึกษา*. 13(1), 1–27.
- ปัทมา ทองคำ. (2563). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในยุคปฏิรูปการศึกษาไทย. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์*. 15(48), 95–106.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2567). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 3.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (แผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี) และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities.
Educational and Psychological Measurement. 30(3), 607–610.

Middlewood, D., & Lumby, J. (1998). Strategic management in schools and colleges.
London: Paul Chapman Publishing.

Reid, D. J., Hopkins, D., & Holly, P. (1988). Towards the effective school: The problems and
possibilities. Oxford: Basil Blackwell.